

ONTWERPBESLUIT KOP VAN SCHOUWEN

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Kop van Schouwen**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van richtlijn 92/43/EEG (prioritaire typen aangeduid met een sterretje):
 - H2110 Embryonale wandelende duinen
 - H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")
 - H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
 - H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)
 - H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*
 - H2170 Duinen met *Salix repens ssp. argentea* (*Salicion arenariae*)
 - H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
 - H2190 Vochtige duinvalleien
 - H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1014 Nauwe korfslak
 - H1340 *Noordse woelmuis
 - H1903 Groenknolorchis

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Kop van Schouwen**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN. Ter inzage legging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de ter inzage legging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Kop van Schouwen bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrictlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Kop van Schouwen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura2000-gebied Kop van Schouwen, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrictlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmonument voor een deel van het Natura2000-gebied, welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Kop van Schouwen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als "Habitatrictlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Kop van Schouwen" en onder nummer NL1000017 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor twee prioritaire habitattypen en één prioritaire soort in de zin van artikel 1 van de Habitatrictlijn.

Dit Habitatrictlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Kop van Schouwen (landelijk gebiedsnummer 116). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrictlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de

hieronder opgesomde natuurmonumenten¹. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Kop van Schouwen I is aangewezen op 7 december 1978 (besluitnummer NLB-N33278, Stcrt. 1979, nr. 11).

Het beschermd natuurmonument Kop van Schouwen II is aangewezen op 6 december 1979 (NLB-N38607, Stcrt. 1980, nr. 42).

Het staatsnatuurmonument Kop van Schouwen I is aangewezen op 10 juni 1988 (NMF/N88-5080, Stcrt. 1988, nr. 113).

Het Natura2000-gebied Kop van Schouwen ligt in de provincie Zeeland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Schouwen-Duiveland.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

De Kop van Schouwen is een duingebied op het westelijke uiteinde van Schouwen-Duiveland. Het gebied omvat een aantal deelgebieden met een verschillende ontstaansgeschiedenis, waardoor kalkrijke jonge duinen, kalkarme oude duinen, klifduinen en stuifduinen aanwezig zijn. Aan de zeezijde van het gebied zijn de duinen sterk geaccidenteerd, met natuurlijke begroeiing, verstuivingsprocessen en natte valleien; de open binnenduinen zijn licht golvend. Daardoor komt een brede variatie aan duinhabitattypen voor.

In de aangroeiende noordwestpunt (Verklikkerduinen) zijn jonge duinvalleien aanwezig. De iets zuidelijker gelegen Meeuwenduinen vormen een naar verhouding grootschalig actief stuivend duin waarin in de laatste 50 jaar geen maatregelen zijn getroffen voor vastlegging van het duin. Er komen evenwel geen duinvalleien in voor. In de Zeepe duinen ten oosten daarvan zijn in het kader van natuurontwikkeling valleien opnieuw uitgegraven en zijn nieuwe uitblazingsvalleien ontstaan. In het zuidwesten van het gebied worden jonge duinen met struweel en bos aangetroffen. In de oostelijke binnenduinen liggen ontkalkte vroongronden met soortenrijke graslanden, afgewisseld met de zogenaamde elzenmeten, duinheide en landgoedbossen. Tussen Burgh-Haamstede en Renesse zijn de meeste natte duinvalleivegetaties te vinden.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Kop van Schouwen behoort tot het Natura 2000-landschap 'Duinen'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Kop van Schouwen is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing, nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.²

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Op hoofdlijnen bestaat het Natura2000-gebied uit het duinencomplex gelegen op de westpunt van het eiland Schouwen-Duiveland. De bebouwde kommen van Renesse, Haamstede, Burgh en Nieuw-Haamstede vallen buiten de begrenzing. De westgrens loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Deelgebieden binnen de begrenzing zijn: Oosterenban van Schouwen, Vroongronden, Verklikker duinen, Westernenban van Schouwen en Het Zeepe.

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 2250 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De voormalige beschermde natuurmonumenten Kop van Schouwen I en Kop van Schouwen II, alsmede het voormalige staatsnatuurmonument Kop van Schouwen I, met een gezamenlijke omvang van 2191 ha, vallen in het geheel binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Kop van Schouwen.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat deze geheel binnen het Habitatrictlijngebied vallen.
- De zeewaartse begrenzing van het gebied valt grotendeels samen met de duinvoet van het buitenduin (zie ook volgende paragraaf), zoals ook van toepassing was op het natuurmonument. Uitzondering hierop is de primaire duinvorming van de Verklikkerduinen die, evenals in geval van het natuurmonument, onderdeel uitmaakt van het Habitatrictlijngebied Kop van Schouwen.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

De volgende gebiedsdelen zijn aan het gebied toegevoegd ten behoeve behoud en ontwikkeling van het habitattype Vochtige duinvalleien (H2190) en/ of leefgebied voor de Noordse woelmuis (*H1340):

- Twee percelen nieuwe natuur nabij Slot Moermond (3,9 ha).
- Sanering camping Berkenhof (2,1 ha).
- Westernenban langs de Kloosterweg (7 ha).

² Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** zijn bijvoorbeeld: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooïngen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.

- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitattype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H2110 Embryonale wandelende duinen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype embryonale duinen komt voor bij het Verklikkerstrand.

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (“witte duinen”)

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De kwaliteit van het habitatype witte duinen is de laatste decennia, als gevolg van het vastleggen van de duinen met stuifschermen en zandsuppleties, teruggelopen. Het zoveel mogelijk toestaan van verstuiving in de gehele zeereep, voor zover niet strijdig met veiligheid, is van belang voor verbetering van de kwaliteit van achtergelegen habitatype H2130 grijze duinen en habitatype H2190 vochtige duinvalleien.

H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (“grijze duinen”)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype grijze duinen verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Door verdroging in het verleden en het grotendeels wegvallen van konijnenbegrazing zijn grote delen van het open duin dicht gegroeid met struweel. Voor de jonge duinen is herstel van de kwaliteit en uitbreiding van de oppervlakte van grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) een opgave (vanuit vergraste begroeiingen of struweel). Speciale aandacht verdient herstel van de verdroogde vroongronden met grijze duinen, *heischraal* (subtype C) en grijze duinen, *kalkarm* (subtype B). Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor grijze duinen, *heischraal* (subtype C).

H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Duinheiden met struikhei is een zeldzaam habitatype dat in dit gebied over een relatief grote oppervlakte voorkomt (circa 10 ha) waardoor het gebied een zeer grote bijdrage levert aan het landelijke doel voor het habitatype. Het type verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding.

H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H2130 grijze duinen of H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.

Toelichting De oppervlakte duindoornstruweel is de laatste decennia sterk toegenomen, ten koste van andere habitattypen, te weten de habitattypen H2120 witte duinen, H2130 grijze duinen en H2190 vochtige duinvalleien. Het gebied levert wat betreft het oppervlakte een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype. Het type komt lokaal in goede kwaliteit (met veel struweelsoorten) voor op locaties die niet conflicteren met de doelstellingen voor de habitattypen H2130 grijze duinen of H2190 vochtige duinvalleien. Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

H2170 Duinen met *Salix repens ssp. argentea (Salicion arenariae)*
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
Toelichting Het habitatype kruipwilgstruwelen verkeert momenteel in gunstige staat van instandhouding. Het vormt een ouder successiestadium van habitatype H2190 vochtige duinvalleien en komt samen met dit habitatype voor in duinvalleien.

H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit duinbossen, *vochtig* (subtype B) en behoud oppervlakte en kwaliteit duinbossen, *droog* (subtype A) en duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C). Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H2130 grijze duinen of H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
Toelichting Van het habitatype duinbossen verkeren duinbossen, *vochtig* (subtype B) en duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C) landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C) betreft onder meer de stinzenbossen in de binnenduinrand, zoals bij Kasteel Haamstede. In het gebied zijn mogelijkheden om de kwaliteit van duinbossen, *vochtig* (subtype B) te verbeteren.

H2190 Vochtige duinvalleien
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, *open water* (subtype A), *kalkrijk* (subtype B) en *ontkalkt* (subtype C).
Toelichting Door verdroging zijn veel potentiële locaties momenteel bezet door duindoornstruweel of soortenarme duinrietbegroeiingen. Goed ontwikkelde voorbeelden van het habitatype vochtige duinvalleien worden onder meer aangetroffen in de Verklikkerduinen en in de laagten in de vroongronden. Het betreft hier de subtypen *open water* (subtype A), *kalkrijk* (subtype B) en *ontkalkt* (subtype C). Speciale aandacht dient er te zijn voor het behoud van de (zeldzame) begroeiingen met harlekijnorchis in de Zouten en Zoeten Haard. In de Zeepeduinen is herstel van dit habitatype mogelijk nu de waterwinning is gestopt. Bij de lokalisering van de verbeteropgave is in het bijzonder afstemming met de noordse woelmuis (H1340) van belang.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
Toelichting Het habitatype blauwgraslanden komt in matig ontwikkelde vorm voor in de vroongronden. Uitbreiding oppervlakte van deze vorm is mogelijk.

4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

H1014 Nauwe korfslak
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting De nauwe korfslak is recent waargenomen op enkele plaatsen in de duinen van Schouwen.

H1340 *Noordse woelmuis

Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Deze endemische ondersoort noordse woelmuis verkeert in een zeer ongunstige staat van instandhouding. In duinvalleien komt de soort meestal in wat ruigere vegetaties voor en doorgaans in relatief lage aantallen, zodat de bijdrage van de Kop van Schouwen niet als heel groot voor de soort is ingeschat. Om de soort hier te behouden is vernatting van duinvalleien wenselijk, evenals het behouden van sommige valleien in een relatief ruige begroeiing. Er dienen zodoende keuzes gemaakt te worden in relatie met het doel voor habitatype H2190 vochtige duinvalleien.

H1903 Groenknolorchis

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting De soort groenknolorchis wordt aangetroffen in het deelgebied Buitenverklikker. De aantallen van de soort kunnen jaarlijks sterk fluctueren, afhankelijk van de waterstanden (in natte jaren worden de laagste aantallen geteld).

4.5 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Kop van Schouwen omvat twee beschermdenatuurmonumenten, namelijk Kop van Schouwen I en Kop van Schouwen II. Verder omvat het Natura2000-gebied een (voormalige) staatsnatuurmonument, genaamd Kop van Schouwen I (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A).

Overwegende dat het gebied, bekend onder de naam "Kop van Schouwen", gelegen in de gemeente Westerschouwen, van algemeen belang is om zijn natuurschoon en zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument een belangrijke schakel vormt in het Nederlandse duingebied, dat door bijzondere combinaties van milieufactoren van internationale betekenis is;

dat het natuurmonument bestaat uit een samenstel van stranden, kalkrijke jonge duinen, kalkarme oude duinen, klifduinen, stuifduinen, duingraslanden, houtwallen, natte en droge duinvalleien, bos, graslanden en vroongronden;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote geomorfologische, bodemkundige, hydrologische en klimatologische verscheidenheid;

dat zich in samenhang met en ten gevolge van deze verscheidenheid in milieuomstandigheden een groot aantal typen levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land min of meer zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument fungeert als broed- en pleisterplaats voor een groot aantal vogelsoorten, waaronder in ons land minder algemene en zeldzame soorten;

dat het bij deze beschikking als beschermd natuurmonument aan te wijzen gedeelte van de "Kop van Schouwen", gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen en aan te duiden als "Kop van Schouwen I", met het aan de Staat toebehorende gedeelte en het in een later stadium als beschermd natuurmonument aan te wijzen gedeelte van het natuurmonument, in ecologisch en landschappelijk opzicht één geheel vormt;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de biologische waarden, maar ook de geomorfologische, bodemkundige en hydrologische gesteldheid, de cultuurhistorische hoedanigheid en de visueel esthetische waarden;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 8 december 1977, nr. NLB/N-28077, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Kop van Schouwen" in de gemeente Westerschouwen;

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Zeeland ingezonden en van hun beschouwingen vergezeldde schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

B E S L U I T:

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied, aan te duiden als "Kop van Schouwen I", gevormd door de - al dan niet gedeeltelijke - percelen, kadastraal bekend gemeente Westerschouwen,

sectie A, nrs. 211, 216, 222, 489;

sectie C, nrs. 2, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 138, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 160, 161, 164, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 175, 183, 184, 185, 186, 188, 190, 191, 194, 195, 197, 198, 199, 201, 208, 227, 228, 229, 231, 237, 464, 466, 467, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 480, 483, 485, 486, 775, 783, 784, 873, 874, 875, 878, 879, 880, 889, 890, 891, 912, 915, 917, 923, 925, 947, 1000, 1001, 1015, 1016, 1035, 1037, 1038, 1039, 1046, 1047, 1071, 1073, 1075, 1076, 1077, 1079, 1086, 1087, 1088, 1089, 1091, 1092, 1093, 1094, 1124, 1126, 1127, 1139, 1140, 1141, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1157, 1158, 1159, 1166, 1167, 1174, 1175, 1194, 1201, 1207, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1268, 1269, 1334, 1335, 1336, 1345, 1346, 1349, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1467, 1468, 1509, 1510, 1511, 1512, 1516, 1517, 1526, 1534, 1608, 1609;

sectie E, nrs. 333, 924;

sectie F, nrs. 461, 462, 463, 464, 465, 490, 497, 498, 499, 508, 514, 519, 520, 523, 524, 526, 528, 530, 536, 542, 545, 547, 567, 572, 576, 577, 578, 579, 580, 583, 591, 592, 623, 624, 625, 654, 656, 657, 659, 736, 775, 814, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 1039, 1043, 1044, 1063, 1069, 1071;

sectie H, nrs. 1, 7, 11, 17, 18, 27, 29, 31, 38, 39, 40, 45, 61, 66, 70, 72, 73, 74, 77, 95, 96, 97, 98, 101, 109, 179, 182, 300, 303, 305, 306, 307, 370, 375, 376, 377, 439, 440, 466, 467, 468, 555, 556, 557, 558, 559, 601, 619, 635, 636, 663, 677, 678, 679, 685, 690,

een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN33/SN40 en met uitzondering van de wegverhardingen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk
G.C. Wallis de Vries,
namens deze,
De Directeur-Generaal Natuurbehoud,
Recreatie en Media,

Dr. J. Verhoeve.

Toelichting

Inleiding

Met deze beschikking wordt het gedeelte van het natuurmonument de "Kop van Schouwen" - aangeduid als "Kop van Schouwen I"- dat geen eigendom van de Staat is, grotendeels als beschermd natuurmonument aangewezen. Tegelijkertijd wordt voor een aantal andere percelen de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging genomen. Dit gedeelte van het natuurmonument is aangeduid als "Kop van Schouwen II". Voor het gebied van de Kop van Schouwen dat het eigendom van de Staat is, is de aanwijzing als staatsnatuurmonument in voorbereiding. Deze aanwijzing zal, naar het zich laat aanzien, binnen afzienbare tijd een feit zijn.

Het natuurmonument de Kop van Schouwen is gelegen in de gemeente Westerschouwen. Het gebied neemt een belangrijke plaats in onder de natuurgebieden van het Nederlandse duingebied. Dit duingebied is door de aanwezigheid van bijzondere combinaties van milieufactoren en door zijn formaat van internationale betekenis. De voor de kustgebieden kenmerkende milieutypes zijn de laatste decennia zowel in oppervlakte als in kwaliteit, ten gevolge van een nog steeds voortdurende druk, sterk achteruit gegaan. Het natuurmonument is niet alleen waardevol als nog betrekkelijk gave representant van dit bedreigde milieutype, het heeft bovendien een specifieke waarde, die bepaald wordt door bijzondere combinaties van milieufactoren.

Het natuurmonument bestaat uit duinen en vroongronden. De verscheidenheid aan milieuomstandigheden in de duinen is ontstaan door de afwisseling van droge heuvels en vochtige valleien, het reliëf, de nabijheid van de zee, de op korte afstand optredende, verschillen in klimaat, de verschillen in expositie van duinhellingen, de variatie in kalkgehalte en de verschillen in gebruik.

Natuurwetenschappelijke betekenis

In het natuurmonument worden zowel kalkrijke jonge als kalkarme oude duinen aangetroffen. De hiervoor genoemde verscheidenheid van het duingebied wordt nog vergroot, doordat een deel van de jonge duinen, niet of nauwelijks door plantengroei vastgelegd, plaatselijk in beweging is. Vermeldenswaard is ook, dat langs de stormvloedlijn de laatste jaren een klifduinlandschap is ontstaan en dat, ondanks de optredende verdroging, in het gebied natte duinvalleien voorkomen. Van de plantengemeenschappen die in deze valleien voorkomen, is vooral het Knopbiesverbond van belang. Van de plantesoorten die hier worden aangetroffen kunnen worden genoemd *Sturmia*, *Parnassia*, *Galigaan* en *Moeraswespenorchis*. Op de duinhellingen en in de hoger gelegen dalen wordt het voor de duinen kenmerkende Duindoorn-Ligusterstruweel aangetroffen. Plaatselijk komen in de duinen goed ontwikkelde mosvegetaties voor. Uit het voorkomen van twee zeer zeldzame korstmossen (*Alectoria capillaris* en *Alectoria fuscens*) blijkt dat het duingebied ook als groeiplaats voor deze groep organismen van betekenis is.

Het duingebied is ornithologisch van groot belang. Van de broedvogels kunnen worden genoemd Roodborsttapuit, Paapje, Grauwe klauwier en Gele kwikstaart. Ook is het gebied als rust- en fourageergebied van betekenis voor doortrekkende

vogels, terwijl het bovendien voor overwinterende vogels van belang is.

De vroongronden zijn ontstaan door het "uitstuiven" van voormalige duinen. Hierdoor wordt dit deel van het natuurmonument door een zwak golvend terreinoppervlak gekenmerkt. De vegetatie op de hoger gelegen drogere delen wordt gerekend tot het Zilverhaververbond, die op de hellingen tot het Borstelgrasverbond, terwijl de vegetatie van de lagere gedeelten tot het Zilverschoonverbond en het Kleine Zeggenverbond behoort. De zeldzaamste soorten, zoals Harlekijn, Vlozegge en Zeerus worden op de hellingen aangetroffen. In de vegetatie van de hogere delen is Zandzegge dominant. Plaatselijk komt hier Struikheide, Brem en Ruwe berk voor. In de lagere vochtige delen worden onder meer Egelboterbloem, Aardbeiklaver en Rietorchis aangetroffen. In de poeltjes wordt een vegetatie aangetroffen die tot het Verbond der Kleine fonteinkruiden wordt gerekend. Hier komt het in Nederland zeldzame Ongedoornd hoornblad voor.

De vroongronden zijn wat de fauna betreft vooral als broed- en fourageergebied voor vogels van belang. Als broedvogel zijn onder meer waargenomen Tapuit, Paapje, Boompieper, Wulp, Grutto, Bergeend, Sprinkhaanrietzanger, Torenvalk, Ransuil en Steenuil. Als fourageergebied zijn de vroongronden in samenhang met het omringende gebied van betekenis voor een groot aantal roofvogels.

De randen van de vroongronden zijn plaatselijk rijk aan houtopstanden. De elzenwallen, hier "haaymeten" genoemd, die in het gebied voorkomen zijn karakteristiek. Samen met de andere in het gebied voorkomende houtopstanden zijn de haaymeten door hun rijkdom aan vogelsoorten van belang. In de door de ouderdom van sommige bomen ontstane holttes broeden vaak holenbroeders zoals Steenuil, Holenduif, Gekraagde roodstaart, Boomkruiper.

Natuurschoon

Uit overwegingen van natuurschoon is het natuurmonument vooral van betekenis, doordat het omvangrijk en nog relatief weinig versnipperd is. Bovendien kunnen de haaymeten en andere houtopstanden van de vroongronden tot de belangrijkste landschapselementen van Schouwen worden gerekend.

Begrenzing

De begrenzing is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN 33/SN 40. De wegverhardingen in het beschermd natuurmonument vallen buiten de aanwijzing. Dit geldt, omdat zich daar vaak juist in natuurwetenschappelijk opzicht belangrijke verschijnselen kunnen voordoen, niet voor de wegbermen.

Recreatie

De Kop van Schouwen is - met inbegrip van het natuurmonument - van groot belang voor de recreatie. De samenhang tussen recreatie en natuur- en landschapsbehoud zal nader worden aangegeven in een voor de Kop van Schouwen op te stellen beheersvisie. Deze visie zal als uitgangspunt dienen bij het vaststellen van

beheersplannen volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Gebruik

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, vergunning worden gevraagd. Dit dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat de in artikel 12 van de Natuurbeschermingswet bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand aan te geven wat wel en wat niet is toegestaan. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al of niet vereist is. Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van de natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer. Hij zal dan uitsluitel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is vergunning aan te vragen.

Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten te bepalen, wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen, waarvoor een vergunning vereist kan zijn.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen;
- aanleggen of verharderen van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverharding van enige omvang;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterreinen, lig- of speelweiden, picknickplaatsen, aanlegplaatsen enz.;
- ontgronden, bodem verlagen, aanleggen van waterlossingen, plassen of vijvers, ophogen, egaliseren, ontginnen enz.;
- planten van bomen of struiken;
- vellen of rooien van houtgewassen;
- scheuren van grasland;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of produkten;
- beoefenen van vormen van buitensport (motorsport, modelvliegtuigsport e.d.);
- verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen, kunstmeststoffen en organische meststoffen, zowel op het land als in het water.

Beheersplan

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid met de eigenaar en gebruiker een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis. Met het beheersplan wordt allereerst beoogd, dat het voor het natuurmonument gewenste beheer zal worden uitgevoerd. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker meteen al duidelijkheid verkrijgen over de handelingen als bovenbedoeld en handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het natuurmonument.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet voor in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist.

Op grond van de wet kunnen de betrokkenen een vergoeding krijgen voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet voor hun rekening behoren te komen.

De natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer is gaarne bereid inlichtingen te verschaffen over de mogelijkheden van een beheersplan. Het kantoor van de consulent in de provincie Zeeland is gevestigd: Westsingel 58, Goes, telefoon 01100-16440.

Kop van Schouwen II
Kenmerk
Hoofdafdeling Natuur-
en Landschapsbescherming
nr. 38607

RIJSWIJK (ZH)
6 december 1979

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Overwegende dat het gebied, bekend onder de naam "Kop van Schouwen", gelegen in de gemeente Westerschouwen, van algemeen belang is om zijn natuurschoon en zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument een belangrijke schakel vormt in het Nederlandse duingebied, dat door bijzondere combinaties van milieufactoren van internationale betekenis is;

dat het natuurmonument bestaat uit een samenstel van stranden, kalkrijke jonge duinen, kalkarme oude duinen, klifduinen, stuifduinen, duingraslanden, houtwallen, natte en droge duinvalleien, bos, graslanden en vroongronden;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote geomorfologische, bodemkundige, hydrologische en klimatologische verscheidenheid;

dat zich in samenhang met en ten gevolge van deze verscheidenheid in milieuomstandigheden een groot aantal typen levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land min of meer zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument fungeert als broed- en pleisterplaats voor een groot aantal vogelsoorten, waaronder in ons land minder algemene en zeldzame soorten;

dat het bij deze beschikking als beschermd natuurmonument aan te wijzen gedeelte van de "Kop van Schouwen", gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen en aan te duiden als "Kop van Schouwen II", met het reeds als beschermd natuurmonument aangewezen gedeelte en het aan de Staat toebehorende gedeelte van het natuurmonument in ecologisch en landschappelijk opzicht één geheel vormt;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de biologische waarden, maar ook de geomorfologische, bodemkundige en hydrologische gesteldheid, de cultuurhistorische hoedanigheid en de visueel-esthetische waarden;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 7 december 1978, nr. NLB/N-33279, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Kop van Schouwen II";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Zeeland ingezonden en van hun beschouwingen vergezeld schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanningologische Commissie uitgebrachte adviezen;

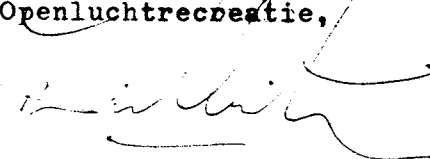
Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

B E S L U I T :

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument de "Kop van Schouwen II", voor zover gevormd door de al dan niet gedeeltelijke percelen, kadastraal bekend gemeente Westerschouwen, sectie A, nr. 565; sectie C, nrs. 6, 170, 1036, 1121, 1208, 1454 (voor zover dit betreft het vroegere perceel 1125); sectie E, nr. 439; sectie F, nr. 777; sectie H, nrs. 21, 294, 295, 381, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 86 en met uitzondering van de wegverhardingen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk G.C. Wallis de Vries,
namens deze,
het Hoofd van de Directie Natuurbehoud
en Openluchtrecreatie,

Ir. F.C. Prillewitz.

TOELICHTING

Inleiding

Op 7 december 1978 heeft de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk het natuurmonument de "Kop van Schouwen", in zoverre het niet de eigendommen van de Staat betreft, grotendeels als beschermd natuurmonument aangewezen. Een aantal percelen is, doordat het in de beschikking, waarmee de Staatssecretaris zijn voornemen om tot aanwijzing van de Kop van Schouwen als beschermd natuurmonument over te gaan, niet werd genoemd, of omdat het op de kaart ontbrak, buiten de aanwijzing gelaten. Omdat deze percelen onlosmakelijk deel uitmaken van het natuurmonument, lag het voor de hand, dat ook zij de beschermende werking van de Natuurbeschermingswet deelachtig zouden worden. Vandaar nu deze beschikking.

De aanwijzing van het gedeelte van de Kop van Schouwen, dat het eigendom van de Staat is, is in voorbereiding. Deze aanwijzing zal naar het zich laat aanzien binnen afzienbare tijd een feit zijn.

Zoals hiervoor reeds werd gesteld vormt het beschermd natuurmonument "Kop van Schouwen II" met de rest van het natuurmonument een onverbreekelijk geheel. Om deze reden komt de in de onderhavige beschikking gegeven beschrijving van het natuurmonument overeen met die in de beschikking van 7 december 1978 inzake de aanwijzing als beschermd natuurmonument van de Kop van Schouwen I.

Het natuurmonument de "Kop van Schouwen" is gelegen in de gemeente Westerschouwen. Het gebied neemt een belangrijke plaats in onder de natuurgebieden van het Nederlandse duingebied. Dit duingebied is door de aanwezigheid van bijzondere combinaties van milieufactoren en door zijn formaat van internationale betekenis. De voor de kustgebieden kenmerkende milieutypes zijn de laatste decennia zowel in oppervlakte als in kwaliteit ten gevolge van een nog steeds voortdurende druk sterk achteruit gegaan. Het natuurmonument is niet alleen waardevol als betrekkelijk gave representant van dit bedreigde milieutype, het heeft bovendien een specifieke waarde, die bepaald wordt door bijzondere combinaties van milieufactoren.

Het natuurmonument bestaat uit duinen en vroongronden. De verscheidenheid aan milieumomstandigheden in de duinen is ontstaan door de afwisseling van droge heuvels en vochtige valleien, het reliëf, de nabijheid van de zee, de op korte afstand optredende verschillen in klimaat, de verschillen in expositie van duinhellingen, de variatie in kalkgehalte en de verschillen in gebruik.

Natuurwetenschappelijke betekenis

In het natuurmonument worden zowel kalkrijke jonge als kalkarme oude duinen aangetroffen. De hiervoor genoemde verscheidenheid van het duingebied wordt nog vergroot doordat een deel van de jonge duinen, niet of nauwelijks door plantengroei vastgelegd, plaatselijk in beweging is. Vermeldenswaard is ook, dat langs de stormvloedlijn de laatste jaren een klifduinlandschap is ontstaan en dat, ondanks de optredende verdroging, in het gebied natte duinvalleien voorkomen. Van de plantengemeenschappen die in deze valleien voorkomen, is vooral het Knopbiesverbond van belang. Van de plantesoorten die hier worden aangetroffen kunnen worden genoemd *Sturmia*, *Parnassia*, *Galigaan* en *Moeraswespenorchis*. Op de duinhellingen en in hogergelegen dalen wordt het voor de duinen kenmerkende Duindoorn-Ligusterstruweel aangetroffen. Plaatselijk komen in de duinen goed ontwikkelde mosvegetaties voor. Uit het voorkomen van twee zeer zeldzame korstmossen (*Alectoria capillaris* en *Alectoria fuscens*) blijkt dat het duingebied ook als groeiplaats voor deze groep organismen van betekenis is.

Het duingebied is ornithologisch van groot belang. Van de broedvogels kunnen worden genoemd Roodborsttapuit, Paapje, Grauwe klauwier en Gele kwikstaart. Ook is het gebied als rust- en fourageergebied van betekenis voor doortrekkende vogels, terwijl het bovendien voor overwinterende vogels van belang is.

De vroongronden zijn ontstaan door het "uitstuiven" van voormalige duinen. Dit deel van het natuurmonument wordt gekenmerkt door een zwak golvend terreinoppervlak. De vegetatie op de hoger gelegen drogere delen wordt gerekend tot het Zilverhaververbond, die op hellingen tot het Borstelgrasverbond, terwijl de vegetatie van de lagere gedeelten tot het Zilververschoonverbond en het Kleine Zeggenverbond behoort. De zeldzaamste soorten, zoals Harlekijn, Vlozegge en Zeerus worden op de hellingen aangetroffen. In de vegetatie van de hogere delen is Zandzegge dominant. Plaatselijk komt hier Struikheide, Brem en Ruwe berk voor. In de lagere vochtige delen worden onder meer Egelboterbloem, Aardbeiklaver en Rietorchis aangetroffen. In de poeltjes wordt een vegetatie aangetroffen die tot het Verbond der Kleine fonteinkruiden wordt gerekend. Hier komt het in Nederland zeldzame Ongedoornd hoornblad voor.

De vroongronden zijn wat de fauna betreft vooral als broed- en fourageergebied voor vogels van belang. Als broedvogel zijn onder meer waargenomen Tapuit, Paapje, Boompieper, Wulp, Grutto, Bergeend, Sprinkhaanrietzanger, Torenvalk, Ransuil en Steenuil. Als fourageergebied zijn de vroongronden in samenhang met het omringende gebied van betekenis voor een groot aantal roofvogels.

De randen van de vroongronden zijn plaatselijk rijk aan houtopstanden. De elzenwallen, hier "haaymeten" genoemd, die in het gebied voorkomen zijn karakteristiek. Samen met de andere in het gebied voorkomende houtopstanden zijn de haaymeten door hun rijkdom aan vogelsoorten van belang. In de door de ouderdom van sommige bomen ontstane holten broeden vaak hollenbroeders zoals Steenuil, Holenduif, Gekraagde roodstaart en Boomkruiper.

Natuurschoon

Uit overwegingen van natuurschoon is het natuurmonument vooral van betekenis doordat het omvangrijk en nog relatief weinig versnipperd is. Bovendien kunnen de haaymeten en andere houtopstanden van de vroongronden tot de belangrijkste landschapselementen van Schouwen worden gerekend.

Begrenzing

De begrenzing is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN 86. De wegverhardingen in het beschermd natuurmonument vallen buiten de aanwijzing. Dit geldt, omdat zich daar vaak juist in natuurwetenschappelijk opzicht belangrijke verschijnselen kunnen voordoen, niet voor de wegbermen.

Recreatie

De Kop van Schouwen is - met inbegrip van het natuurmonument - van groot belang voor de recreatie. De samenhang tussen recreatie en natuur- en landschapsbehoud zal nader worden aangegeven in een voor de Kop van Schouwen op te stellen beheersvisie. Deze visie zal als uitgangspunt dienen bij het vaststellen van beheersplannen volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Gebruik

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten dan wel schadelijk voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, vergunning worden gevraagd. Dit dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren.

Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat de in artikel 12 van de Natuurbeschermingswet bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand aan te geven wat wel en wat niet is toegestaan. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al of niet vereist is. Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van de natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer. Hij zal dan uitsluitel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is vergunning aan te vragen.

Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten te bepalen, wordt hieronder een aantal voorbeelden gegeven van handelingen waarvoor een vergunning vereist kan zijn.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen;
- aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverharding van enige omvang;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterreinen lig- of speelweiden, picknickplaatsen, aanlegplaatsen enz.;
- ontgronden, bodem verlagen, aanleggen van waterlossingen, plassen of vijvers, ophogen, egaliseren, ontginnen enz.;
- planten van bomen of struiken;
- vellen of rooien van houtgewassen;
- scheuren van grasland;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of produkten;
- beoefenen van vormen van buitensport (b.v. motorsport of modelvliegtuigsport
- verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen, kunstmeststoffen en organische meststoffen, zowel op het land als in het water.

Beheersplan

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid met de eigenaar en gebruiker een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis. Met het beheersplan wordt allereerst beoogd, dat het voor het natuurmonument gewenste beheer zal worden uitgevoerd. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker meteen al duidelijkheid verkrijgen over de handelingen als bovenbedoeld en handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het natuurmonument.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet voor in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist.

Op grond van de wet kunnen de betrokkenen een vergoeding krijgen voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet voor hun rekening behoren te komen.

De natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer is gaarne bereid inlichtingen te verschaffen over de mogelijkheden van een beheersplan. Het kantoor van de consulent in de provincie Zeeland is gevestigd : Westsingel 58, Goes, telefoon 01100-16440.

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

10 juni 1988

No. NMF/N88-5080

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu
en Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Kop van Schouwen", bestaat uit terreinen welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Westerschouwen en Gedeputeerde Staten van Zeeland;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

Het op bijbehorende kaart BN33/SN40 aangegeven gebied bekend onder de naam "Kop van Schouwen", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

's-Gravenhage, 10 juni 1988

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL;

A large, stylized handwritten signature in black ink, written over the typed name of the General Secretary.

Toelichting.

1. Inleiding.

Het staatsnatuurmonument "Kop van Schouwen" (ca.1000 ha) is gelegen in de gemeente Westerschouwen en bestaat uit duinen, vroongraslanden en bossen. Het gebied maakt deel uit van een ingewikkeld stelsel van reliëfrijke oude en jonge duinen, langzaam overgaand in de lichtgolvende vroongraslanden en binnenduingraslanden van zandige bodems, en met op de vochtige plaatsen elzenhakhoutbossen, duinbebossingen, oude landgoedbossen en houtwallen. Het eeuwenlange beheer en de verschillen in milieuomstandigheden hebben geleid tot zeer veel verschillende milieuomstandigheden, elk met hun specifieke flora en fauna en een gedifferentieerd landschapsbeeld.

De particuliere eigendommen van de Kop van Schouwen zijn als Kop van Schouwen I en Kop van Schouwen II bij beschikkingen van respectievelijk 7 december 1978 en 6 december 1979, aangewezen als beschermd natuurmonument. De aanwijzing als staatsnatuurmonument werd in die beschikkingen aangekondigd. De aanwijzing van de particuliere eigendommen is onherroepelijk geworden bij Koninklijk Besluit van 17 december 1984, no. 37.

2. Huidige natuurwetenschappelijke betekenis.

2.1. Bodem en reliëf.

Het staatsnatuurmonument maakt deel uit van de duinengordel welke zich langs de Noordzeekust uitstrekt van Noord-Frankrijk tot Noord-Jutland. De ondergrond van het hoge duingebied bestaat uit oude duinen, deels gelegen op een strandwal en deels op Afzetting van Duinkerke en Hollandveen.

De westelijke kalkrijke duinen worden gekarakteriseerd door een lage aan erosie onderhevige zeereep, met direkt daarachter relatief lage duinen, uitblazingscomplexen en kopjes. Oostelijk hiervan ligt een hoge gesloten duinenreeks met steile uitblazingskommen en -geulen, die vermoedelijk is gevormd als loopduin tussen 1650 en 1850. Vanaf 1923 is een deel van het stuivende duingebied vastgelegd door aanplant van naaldbomen. In het niet beboste deel komen nu nog actieve verstuiwingsprocessen voor. De Verklikkerduinen bestaan uit een hoge gesloten duinrug, vervormd door secundaire uitstuiwingsprocessen tot een micro-paraboollandschap. Zeewaarts gaat dit duingebied in het noordwesten over in een primaire jonge afgesnoerde strandvlakte, een zeereep en een aangroeiende strandvlakte. In het westen vindt voornamelijk afslag plaats.

Vanaf de Verklikkerduinen oostwaarts ligt een zeereep met plaatselijk uitblazingsvormen als kopjes met micro-paraboolstructuren. De kustlijn is hier tamelijk stabiel.

De kalkarme vroongronden, waarschijnlijk in de vroege Middeleeuwen ontstaan, vormen het oude reliëfarme deel van het duingebied. Geomorfologisch is het gebied een duinvlakte met kopjes en plaatselijk paraboolduinvormen. Het eeuwenlange grondgebruik heeft tot bijzondere bodemeigenschappen geleid. De duinen en vroongronden zijn voor het grootste deel geomorfologisch en bodemkundig gezien ongeschonden. Met name de actieve processen spelen in delen van het gebied een belangrijke rol.

2.2. Flora en vegetatie.

De hiervoor beschetste geologische en geomorfologische verscheidenheid heeft, in samenhang met de diensengevolge aanwezige verschillen in (micro)klimaat, bodemsamenstelling en hydrologie, geleid tot een grote differentiatie in vegetatietypen. Er zijn meerdere (deels zeldzame) vegetatietypen te vinden die minder algemene tot zeldzame soorten bevatten.

De zeereep grenzend aan de Boswachterij Westerschouwen is begroeid met Duindoorn- Ligusterstruwelen met Duindoorn, Liguster en Gewone vlier, afgewisseld met open duingraslandvegetaties met Zandzegge, Buntgras, Gewone veldbies en Rood zwenkgras, soms rijk aan mossen en korstmossen en open pioniervegetaties van Helm, Duinsterretje, Schapezuring en Muurpeper.

De ondergroei van het met Corsicaanse en Oostenrijkse den aangeplante bos van de Boswachterij Westerschouwen is soortenarm. Naast de Breedbladige wespenorchis en de Brede stekelvaren komen plaatselijk echter waardevolle korstmossenvegetaties en paddestoelen voor. Aan de randen van het naaldbos komen singels voor van gemengd loofhout met Zomereik, Witte abeel en Gewone esdoorn. In enkele diepe uitblazingsvalleien worden soortenrijke Duindoorn- Ligusterstruwelen aangetroffen.

De valleien van het Groene Duin zijn begroeid met vegetaties waarin Duinriet domineert, terwijl op de ruggen open Zandzeggevegetaties voorkomen afgewisseld met korstmossen.

De Meeuwenduinen die aan de zeereep grenzen worden gekenmerkt door uitgestrekte Duindoorn- Ligusterstruwelen, die vooral in de vochtige valleien soortenrijk zijn, met o.a. Kruiwilg en Kamperfoelie. Langs de randen van de stuifkuilen komen plaatselijk pioniervegetaties van Helm voor.

De ruggen van de Verklikkerduinen zijn begroeid met Duindoorn, Vlierstruwelen en Duindoorn- Ligusterstruwelen met plaatselijk duingrasland. Langs de kust liggen jonge met Helm en Biestarwegras begroeide stuifduinen. In het oostelijk deel worden vochtige valleien aangetroffen waar in de struwelen Kruiwilg, Geoorde wilg en Grauwe wilg voorkomen.

Daar waar de valleivegetatie onder invloed staat van het grondwater ontwikkelt zich een waardevolle begroeiing met Dwergbies, Bleekgele droogbloem, Fraai duizendguldenkruid en Sierlijk vetmuur.

De zeereep van de noordoostelijke duinen is begroeid met een mozaiek van Duindoorn, Vlierstruweel, Duindoorn- Ligusterstruweel, duingrasland en pioniervegetaties met Buntgras. Nabij de Oude Hoeve liggen twee aangelegde zanddijken met daartussen laagten met een sterk wisselende waterstand, die begroeid zijn met Kruiwilg, Grote keverorchis en Addertong.

De begroeiing van de vroongronden bestaat uit droge graslandvegetaties met Zandzegge en Buntgras en op een enkele plaats heidevegetaties met Struikheide.

De ondergroei van de jonge eikenaanplant rond de hoeve Gadra bestaat uit Gladde witbol, Braam en Framboos.

2.3. Fauna.

De Kop van Schouwen heeft een grote vogelrijkdom welke samenhangt met de aanwezigheid van verschillende milieutypen, zoals duinen met pioniersvegetatie, struweelrijk duingebied, droge tot vochtige duingraslanden, dennenbossen en loofhoutbossen en -beplantingen. Naast deze verscheidenheid is de rust in grote delen van het gebied en de grootte van de gebieden van belang.

Voor de vogels vervult de Kop van Schouwen de functie van broed-, rust- en fourageergebied. Als broedgebied zijn de duinen van belang voor een groot aantal soorten, waaronder de Tapuit, Bergeend, Sprinkhaanrietzanger, Roodborsttapuit en Velduil, terwijl Grutto, Tureluur en Wulp op de duingraslanden en vroongronden worden aangetroffen. In de vochtige valleien vinden Wintertaling, Zomertaling, Slobeend en Waterral een broedplaats. Broedvogels van de duinstruwelen zijn de Grauwe klauwier, Nachtegaal, Kneu, Barmsijs en Paapje.

In de Meeuwenduinen bevindt zich een meeuwenkolonie, waar Zilvermeeuw en Kleine mantelmeeuw in grote aantallen broeden. Elders in de duinen komt ook de Stormmeeuw als broedvogel voor.

Karakteristieke broedvogels van het dennenbos zijn de Groene specht en Zwarte mees.

In de winterperiode fungeert de Kop van Schouwen als rust- en fourageergebied voor de Kramsvogel, die in grote getalen voorkomt, Sperwer en Houtsnip.

Naast het talrijk aanwezige Konijn treffen we Wezel, Egel, Hermelijn, Bunzing en Ree in de duinen, duingraslanden en bossen aan.

3. Natuurschoon.

Door zijn relatieve ongereptheid en zijn grote afwisseling in landschapstypen is het natuurmonument van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon. De sterk geaccidenteerde duinen met hun natuurlijke begroeiing, verstuvingsprocessen en natte valleien, overgaand in de licht golvende begraasde binnenduinen met hun grote openheid, zijn hiervoor van wezenlijk belang. De bossen vormen in het duinlandschap elementen van formaat.

4. Begrenzing.

De binnen het staatsnatuurmonument gelegen gebouwen, behorend tot het pompstation van de Waterleiding Maatschappij Zuid-West-Nederland, inclusief de bijbehorende erven, de opslagplaats van Rijkswaterstaat nabij het Watergat alsmede een viertal woningen met bijbehorende erven in het duingebied van de Verklikker en de Oude Hoeve vallen als enclaves buiten het staatsnatuurmonument.

Aan de strandzijde wordt het staatsnatuurmonument begrensd door de duinvoet op de grens van duin en strand, of, waar ter bescherming van de buitenste duinenrij een afrastering op het strand is geplaatst, door deze afrastering. Bij duinafslag verplaatst de duinvoet en daarmee de grens van het staatsnatuurmonument zich landinwaarts, bij duinaangroei of verbreding van de duinen verplaatst deze grens zich zeewaarts. Ter hoogte van strandpaal 7.989 valt de primaire duinvorming die op het strand plaatsvindt met het tussenliggende strand binnen de aanwijzing.

De grens aan de landzijde is de kadastrale grens en valt voor het grootste deel samen met de grens van het beschermd natuurmonument.

5. Gebruik en beheer.

Voor het natuurmonument Kop van Schouwen is eind 1985 een beheersvisie vastgesteld. Deze beheersvisie, die zowel de gronden van het beschermd als die van het staatsnatuurmonument omvat, geeft naast een beschrijving van de kenmerken en waarden van natuur, milieu en landschap, de recreatieve functie van het gebied en het huidig gebruik, het beleids- en ontwikkelingsprogramma voor het beheer voor de eerstkomende tien jaren aan.

a. Terreinen in beheer bij het Staatsbosbeheer

Bij het opstellen van de beheersvisie is uitgegaan van het reeds bestaande Lange Termijn Plan voor de Staatsboswachterij Westerschouwen. Kort samengevat komt dit op het volgende neer.

Het beheer van de Boswachterij Westerschouwen is gericht op de ontwikkeling en het duurzame voortbestaan van de biologisch waardevolle ecosystemen, die in dit overwegend kalkrijke duingebied, onder invloed van het klimaat en door ingrijpen van de mens zijn en kunnen ontstaan, deels in een zodanige vorm dat deze aan een direct en optimaal menselijk gebruik zijn aangepast. Multifunctioneel gebruik van het gebied vormt derhalve uitgangspunt voor het beheer.

Afhankelijk van de terreingesteldheid en de te vervullen functie zal plaatselijk het accent bij het beheer liggen op de volgende enkelvoudige doelstellingen.

- het aanwezig blijven van het waardevolle element "opgaand bos" van een zodanig formaat en samenstelling dat het landschap voor de bezoekende mens een hoge belevingswaarde heeft.
- het zorgen voor het voortbestaan van alle in het terrein voorkomende en mogelijk nog te ontstane levensgemeenschappen en soorten, in het voor hen meest geschikte milieu.
- het aanwezig zijn van voorzieningen en toegangsmogelijkheden in een zodanige vorm, dat het bezoekende publiek in staat wordt gesteld de waarde van deze terreinen te beleven en voorlichting daarover te ontvangen, zonder dat de terreinen worden aangetast.

Op een lager abstractie-niveau resulteert dit in concreto in de volgende beheersaccenten binnen de doelstelling:

- in het zuidelijk deel van het Groene Duin wordt een bufferzone ingericht voor de opvang van de recreanten van de buiten de boswachterij aanliggende verblijfsrecreatieterreinen.
- het Groene Duin zal worden ingericht als een natuurlijke duin (weide) vegetatie.
- de zuid-westelijke overgangszône tussen Groene Duin en boscomplex wordt ingericht als halfnatuurlijke duinbosvegetatie met afwisseling in naaldbos, duinstruweel en duinweide.
- in het centrale boscomplex zal het reeds aanwezige bos duurzaam in stand gehouden worden en ontwikkeld worden, met accenten op naaldbos boven de 10 meter hoogtelijn en onder deze hoogtelijn waar mogelijk loofbos.
- de westelijke overgangszône tussen het centrale boscomplex en de duinen zal ontwikkeld worden tot een halfnatuurlijke begroeiing van duinstruweel en loofbos met behoud van de windkerende functie.
- in de in het noordelijk deel van de boswachterij gelegen Meeuwenduinen worden alle aanwezige landschapstypen met bijbehorende natuurlijke begroeiing behouden.

Het boscomplex is voor wandelaars, fietsers en ruiters ontsloten door zand- en verharde wegen.

De Meeuwenduinen ten noorden van het boscomplex zijn ontsloten door een gemarkeerd voetpad. Deze weg is voor publiek alleen opengesteld van 15 juli tot 15 maart. De rest van het jaar (15 maart-15 juli) is het gebied gesloten. Wel worden er excursies tijdens de broedperiode gehouden. In het noord-oostelijk deel van de Meeuwenduinen loopt een gemarkeerd ruiterspad naar het strand.

De Adriaan van der Weijdenweg, die de verbinding vormt tussen het in de boswachterij gelegen pompstation en het gemeentelijk wegennet is eigendom van de Waterleiding Maatschappij Zuid-West-Nederland (WMZ). Deze weg waarvan het karakter gehandhaafd dient te blijven, is tot aan de parkeerplaats voor auto's toegankelijk (160 parkeerplaatsen).

De boswachterij is voorzien van een afrastering waardoor het gebied slechts op een beperkt aantal plaatsen kan worden betreden.

Het natuurwetenschappelijke beheer van de Verklikkerduinen, wat onder verantwoordelijkheid van het Staatsbosbeheer plaats vindt, is gericht op het behoud van de natuurwetenschappelijke waarden van het gebied. Met uitzondering van enkele vochtige duinvalleien, welke jaarlijks gemaaid worden, vindt er een spontane ontwikkeling plaats. Door het duingebied loopt een onverhard wandelpad, terwijl langs het Middenpad een ruiterspad naar het strand loopt.

Een deel van het duingebied van de Oosterdoodkist wordt beweid met paarden. Voor deze paarden is in het duin een schuilgelegenheid gebouwd.

Het beheer van de aan de vroongronden grenzende eikenbossen is gericht op de duurzame instandhouding van loofbos met een gedifferentieerde structuur en de ontwikkeling van een voor eikenbossen kenmerkende kruidlaag.

Het bosgebied rond de hoeve Gadra is ontsloten door een verharde weg en enkele wandel- en ruitersporen, welke vrij toegankelijk zijn. Aan het begin van de verharde weg ligt een parkeerterrein voor ± 20 auto's.

De openheid van de vroongronden wordt in stand gehouden door begrazing van pony's en geiten en het periodieke afzetten van berkenopslag. Voor het vee zijn een tweetal onderkomens gebouwd. De vroongronden zijn niet opengesteld voor het publiek.

b. Zeewering

In het deel van de duinen dat tot de zeewering gerekend wordt, is het beheer en onderhoud gericht op de instandhouding van de zeewering. Hiervoor is o.a. een opslagterrein nabij het Watergat ingericht. Beheerswerkzaamheden die hiertoe in de zeewering plaats vinden en behoren tot het normaal onderhoud, zijn:

- planten van helm en andere duinvegetatie en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiwing, respectievelijk aantasting van duinen tegen te gaan en om duinvorming te stimuleren,
- snoeien van duinbeplantingen teneinde het snoeimateriaal aan te wenden om verstuiwing tegen te gaan,
- opruimen en herplaatsen van afrastreringen aan de duinvoet op het strand,
- afvlakken van duintoppen om uitgestoven gaten in de zeereep op te vullen, waarna inplant plaats vindt,
- onderhoud aan bestaande wegen en paden en het zo nodig uitvoeren van een oppervlaktebehandeling,
- kleinschalige suppletie van zand in de buitenste duinenrij.

Voor dit onderhoud is geen toestemming in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig.

Ten behoeve van de inspectie van de zeewering wordt het gebied betreden en bereden. Tevens vindt er onderhoud aan het raaienstelsel plaats en worden de paspuntschijven gecontroleerd, vernieuwd en/of aangepast.

Voor een aantal niet frequent voorkomende beheersingrepen, grootschaliger van omvang, is toestemming in het kader van de Natuurbeschermingswet vereist voorzover deze handelingen schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het staatsnatuurmonument, of het staatsnatuurmonument ontsieren.

Dit betreft:

- aanleg van nieuwe, verharde, dan wel onverharde wegen en paden;
- leggen van ondergrondse of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers en storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;
- aanbrengen van constructies en installaties, noodzakelijk voor waarneming van zeeverende duinen, strand en aangrenzend water;
- grootschalige suppletie van zand in de buitenste duinenrij;
- uitbreiding van het opslagterrein.

In het noordelijk duingebied zijn in de zeereep enkele wandelpaden en een ruiterspad gelegen.

Ter ontsluiting van het strand liggen er in het staatsnatuurmonument 17 verharde strandovergangen, welke voor het merendeel aan weerszijden zijn voorzien van een afrastering.

c. Faunabeheer

Het faunabeheer in het staatsnatuurmonument is er op gericht de in dit gebied van nature thuishorende diersoorten naar soortensamenstelling en in aantallen in overeenstemming met de draagkracht van het biotoop in stand te houden.

Voor de regulering van de jacht is een wildbeheersplan opgesteld, wat betrekking heeft op de staatsgronden en de particuliere gronden binnen het beschermd natuurmonument.

d. Waterwinning

Een deel van het staatsnatuurmonument wordt gebruikt t.b.v. de waterwinning. Door de Watermaatschappij Zuid-West Nederland wordt jaarlijks 1.1 miljoen m³ grondwater aan de duinen onttrokken, vermeerderd met een hoeveelheid geïnfiltriseerd water vanuit het Haringvliet tot een totaal van maximaal 3.9 miljoen m³. In de Boswachterij Westerschouwen liggen 2 infiltratievijvers en 35 wateronttrekkingspunten (bronnen).

Het infiltratieproject wordt begeleid door onderzoek naar de invloed van de infiltratie op het ecologische systeem van het totale duingebied.

Het beheer van de sliblaag in de infiltratievijvers samenhangend met de waterwinning omvat werkzaamheden t.b.v. de inspectie van de bestaande voorzieningen, alsmede het onderhoud van de voor de winning noodzakelijke apparatuur.

Deze werkzaamheden, behorend tot het bestaande beheer en onderhoud, kunnen zonder meer voortgezet worden. Voor andere handelingen, die niet het bestaande gebruik en onderhoud betreffen, zijn de regels van de Natuurbeschermingswet onverkort van kracht. Zo zal bijvoorbeeld voor de eventuele aanleg van nieuwe distributieleidingen of het verwijderen ervan, toestemming dienen te worden verkregen.

Het is wenselijk om noodzakelijke onderhouds-, inspectie- en vervangingswerkzaamheden mede te regelen in het kader van de Natuurbeschermingswet.